

Referat

For møte i hovedkomiteen

Dato: 23. september 2020, kl. 09.00-14.15

Sted: Digitalt møte (Microsoft Teams)

Møteleder: Jan Alexander

Deltakere

Fra hovedkomiteen: Jan Alexander (leder), Gro-Ingunn Hemre (nestleder mat), Vigdis Vandvik (nestleder miljø), Angelica Agdestein, Johanna Bodin, Ellen Bruzell (stedfortreder for Trine Husøy), Edel O. Elvevoll, Gunnar Sundstøl Eriksen (stedfortreder for Helle Katrine Knutsen), Dag Olav Hessen, Merete Hofshagen, Asbjørn Magne Nilsen, Trond Rafoss, Taran Skjerdal, Inger-Lise Steffensen, Tor A. Strand, Gaute Velle, Yngvild Wasteson

Forfall: Trine Husøy, Helle Katrine Knutsen, Åshild Krogdahl

Fra Mattilsynet: Monica Andreassen

Fra Miljødirektoratet: Janne Bohnhorst, Ivar Baste (sak 6)

Fra sekretariatet: Cecilie Rolstad Denby (direktør), Dean Basic, Danica Grahek-Ogden, Ingrid Høie, Anne Marthe Ganes Jevnaker (sak 3), Elin Thingnæs Lid (ref.), Inger Therese L. Lillegaard, Bente Mangschou, Kirsten Rakkestad (sak 4), Gisle Solstad (sak 8), Ville Erling Sipinen (sak 3 & 4), Merethe Aasmo Finne (ref.)

1. Velkommen, habilitet og godtgjøring

Jan Alexander ønsket velkommen til møtet. Merete Hofshagen og Trond Rafoss meldte seg inhabile i sak 5 om nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold. Begge forlot det digitale møterommet under saken. Ingen øvrige momenter ble meldt inn av møtedeltakerne til spørsmål om habilitet i dagens møte.

2. Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Komiteen hadde ingen anmerkninger til møteinnkallingen. Dagsorden ble godkjent med endring i rekkefølgen av sak 4 og 5. Det ble meldt inn en sak under eventuelt; korona og mattrygghet. Referatet fra forrige møte er tidligere godkjent av hovedkomiteen og er publisert på vkm.no.

3. CRISPR og andre genomredigeringsteknikker – implikasjoner for risikovurdering

Prosjektleder Ville Sipinen oppsummerte status for prosjektet og orienterte om arbeidet med delprosjekt fem (kapittel 7 av rapporten) – helserisikovurdering av genomredigerte organismer til bruk som mat og fôr. I denne delen av prosjektet er oppgaven å gjennomgå gjeldende retningslinjer for helserisikovurdering av genmodifiserte planter, dyr og mikroorganismer, vurdere om disse er egnet for risikovurdering av genomredigerte organismer og avledete produkter, og om disse bør oppdateres/tilpasses/endres. Arbeidet tar utgangspunkt i EFSA's veiledningsdokumenter for helserisikovurdering av GMO og avledete produkter og eksemplene på genomredigerte organismer som er beskrevet i tidligere kapitler i rapporten.

Som en innledning til gjennomgangen av delrapporten beskrev Sipinen de prinsipielle forskjellene på genomredigering og «tradisjonell» genmodifisering av planter ved hjelp av såkalt *Agrobacterium*-mediert transformasjon. Sistnevnte er lagt til grunn i EFSA's gjeldende veiledningsdokumenter for GMO. Han gikk også gjennom oppbyggingen av veiledningsdokumentene og hva som vurderes i forbindelse med risikovurderinger av tradisjonelle GMOer.

Utkast til tekst som omhandler helserisikovurdering av genomredigerte planter og dyr ble sendt på høring i hovedkomiteen 15. juni, med frist for kommentarer 24. august. Etter høringsfristens utløp har prosjektgruppen gjennomgått og fulgt opp kommentarene fra komiteen. Det er gjort både innholdsmessige og språkmessige forbedringer, men fortsatt gjenstår språkvask og harmonisering av begrepsbruk før delrapporten er klar for fagfelle vurdering.

Vurderingen av EFSA's veiledningsdokument for risikovurdering av GM-mikroorganismer er fortsatt ikke på plass, men vil ferdigstilles til neste møte. Prosjektgruppen vurderer at genomredigerte mikroorganismer som mat-/fôrkilde er lite relevant både i dagens situasjon og i nær fremtid, og legger til grunn at omtalen av disse organismene vil bli relativt kort.

Prosjektgruppen, som skal ta for seg miljørisikovurderinger av genomredigerte planter og dyr (delprosjekt seks), hadde sitt oppstartsmøte i begynnelsen av september. På tilsvarende måte som for arbeidet med veiledningsdokumentene for helserisikovurderinger i delprosjekt fem, vil prosjektgruppen ta utgangspunkt i dagens retningslinjer for miljørisikovurdering av genmodifiserte planter og dyr og vurdere disse med hensyn til egnethet for risikovurdering av genomredigerte organismer. Miljørisikovurderingen vil struktureres på tilsvarende måte som for helserisikodelen, men på grunn av overlapp på de molekylære og dels komparative analysene, starter VKM's arbeid med de komparative vurderingene som er spesifikke for miljø. Prosjektet vil også gi en overordnet vurdering av hvilke mulige konsekvenser utsetting av et utvalg genomredigerte organismer kan ha for norsk biologisk mangfold.

Utkast til delrapport for miljørisikovurderinger vil bli presentert på hovedkomiteens møte 27. november. To av prosjektgruppemedlemmene har sett seg nødt til å trekke seg siden forrige møtet og sekretariatet jobber nå med å supplere prosjektgruppen med kompetanse innen planteøkologi.

Hele rapporten skal etter planen opp til godkjenning på komiteens første møte i 2021. I og med at dette blir en svært omfattende og teknisk kompleks vurdering, vil det bli tatt flere grep i for å øke lesbarheten av rapporten (leseveiledning, tekstbokser mm.).

Hovedkomiteen takket Ville Sipinen for en oversiktlig og fin orientering og prosjektgruppen for et særdeles grundig arbeid. Under diskusjonen ble behovet for justeringer av avsnittene om allergenisitet og adjuvans diskutert. Videre ble det besluttet å legge inn noen formuleringer innledningsvis på dyredelen som presiserer at problemstillinger knyttet til vurderinger av etikk og bærekraft er utenfor VKMs og EFSA's mandat, og derfor ikke blir berørt i denne rapporten.

Vedtak: Hovedkomiteen godkjenner kapittel 7 om helserisikovurdering av genomredigerte organismer til bruk i mat og fôr med de endringer som ble vedtatt på møtet. Komiteen støtter plan for arbeidet i delprosjekt seks - miljørisikovurderinger.

4. Rapport om kunnskapsbehov 2020

Prosjektleder Ville Erling Sipinen orienterte om status i arbeidet.

Hovedkomiteen vedtok følgende plan for arbeidet 28. februar og 4. juni 2020:

Fase 1: Prosjektgruppen vil komprimere innrapporterte kunnskapsbehov i prosjektets «fase 1». Rapporten skal i sin helhet gjøres så kort som mulig med bruk av tabeller og vedlegg.

Fase 2: Hovedkomiteen ønsker at rapporten gir et løftet blikk som framhever de mest kritiske kunnskapsbehovene i VKMs arbeid gjennom hele porteføljen.

Faggruppene har derfor blitt bedt om å svare på følgende til fase 2:

- Identifisere de mest kritiske overordnede kunnskapsbehovene faggruppen har støtt på i sine prosjekter, og som de forventer vil bli en utfordring også i fremtidige prosjekter dersom behovene ikke dekkes.
- Beskrive hvordan kunnskapsmangelen påvirket arbeidet og resultatet, og hvilken betydning ville tilgangen på kunnskapen hatt for både arbeidet underveis og for resultatet.
- Påpeke adressat for kunnskapsbehovet med tanke på å fylle behovet.

Fase 3: Aktualisere rapporten med et fremtidsrettet perspektiv med følgende tilnærming for dette: En enkel overordnet tekst der de kritiske kunnskapsbehovene avdekket i fase 2 ses i

lys av ulike offentlige dokumenter eller liknende som beskriver trender og drivere i samfunnet, eksempelvis: Regjeringens oppdaterte havstrategi, handlingsplan mot antibiotikaresistens, «EFSA's activities on emerging risks in 2018», EFSAs innføring av den såkalte «åpenhetsforordningen», oppdragsgivernes prioriterte forskningsbehov eller fremtidige behov for kunnskapsstøtte i form av varslede oppdrag.

Status: Prosjektgruppen tok sikte på å legge frem et råtkast for en slik tekst til møtet i dag, sammen med utkast til en komprimert del 1. Dette arbeidet gjenstår fortsatt.

Videre arbeid i prosjektgruppen:

- Prosjektgruppen trenger innspill fra hovedkomiteen til offentlige dokumenter eller liknende som beskriver trender og drivere i samfunnet. Prosjektgruppen sender ut forespørsel på e-post til alle.
- Prosjektgruppen ønsker et par medlemmer fra hovedkomiteen som gir innspill/støtte til prosjektgruppens arbeid med tekst vedrørende de mest kritiske kunnskapsbehovene (fase 2) og vedrørende aktualisering av rapporten (fase 3) før neste møte i hovedkomiteen.

Vedtak: Hovedkomiteen tar orienteringen om status i arbeidet til etterretning. Prosjektleder sender ut liste over aktuelle dokumenter i fase 3 slik at hovedkomiteen kan spille inn på denne. Jan Alexander, Tor A. Strand, Gaute Velle og Vigdis Vandvik vil bidra inn i prosjektgruppens arbeid med tekst i fase 2 og 3.

5. Nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold

Innledningsvis informerte prosjektleder Kirsten Eline Rakkestad om at EFSA er i dialog med EU-kommisjonen om et oppdrag vedrørende nytte- og risikovurdering av fisk i europeisk kosthold. VKMs prosjektgruppe er i kontakt med EFSA om dette. EFSA har fått en orientering om VKMs arbeid og vil komme tilbake til VKM med informasjon om utformingen av EFSAs oppdrag fra kommisjonen.

Mattilsynets observatør, Monica Andreassen, fulgte opp med å informere om endret status vedrørende WHO's revisjon av verdier for toksisk ekvivalensfaktor (TEF). Dette arbeidet er veldig forsinket, nye verdier skulle kommet i slutten av 2020/starten av 2021. Nå er det utsatt til slutten av 2022. Dette har påvirkning for EFSA-oppdraget. Mattilsynet fikk melding om dette på fredag og ser at endringen vil kunne påvirke gjeldende oppdrag og dioksinoppdraget fra Mattilsynet betraktelig.

Prosjektleder orienterte deretter om status i prosjektet. Det har vært noen endringer i prosjektgruppen: Sofie Theresa Thomsen gikk ut 1. juli og Christine Louise Parr (faggruppen

for ernæring) kommer nå inn. Siden forrige møte i hovedkomiteen har prosjektgruppen slutført kvalitetsvurdering av litteratur.

På prosjektgruppemøte 18. september var tema videre arbeid med dataekstraksjon og evidensvurdering, i tillegg til substitusjon i henhold til andre og tredje kulepunkt i oppdraget:

«Hvilke helsemessige konsekvenser vil det få dersom den norske befolkningen:

- fortsetter med dagens konsum av fisk?
- øker konsumet av fisk opp til det inntaket Helsedirektoratet anbefaler?
- reduserer inntaket av fisk og erstatter deler av eller hele inntaket med andre matvarer i kostholdet?»

Prosjektgruppen har opprettet en mindre arbeidsgruppe for substitusjon som vil utarbeide en protokoll som beskriver gjennomføring av denne delen av oppdraget. Hovedkomiteen fikk videre informasjon om pågående arbeid i de øvrige arbeidsgruppene for henholdsvis eksponering, næringsstoffer og kontaminanter. Alt i alt er prosjektgruppens arbeid i rute.

Hovedkomiteen takket for en grundig og oversiktlig orientering. Hovedkomiteen er fornøyd med hvordan den følger prosessen fortløpende.

Vedtak: Hovedkomiteen tar orienteringen til etterretning.

6. Nytt fra oppdragsgiverne

Mattilsynet

Monica Andreassen innledet med å be hovedkomiteen om innspill på tema for nye bestillinger til VKM. Tilsynet ønsker spesielt forslag til problemstillinger innenfor følgende områder:

- Revidert «Farm to Fork-strategi»: EU-kommisjonens «Green Deal» og den oppdaterte «Farm-to-Fork-strategien» gir et nytt ambisjonsnivå for hvordan samfunnet kan oppnå mer bærekraftig bruk av ressurser, en mer sirkulær økonomi, redusert matsvinn etc. I den forbindelse er Mattilsynet opptatt av at det kan komme opp en del dilemmaer i skjæringspunktet mellom mattrygghet og miljø. Matkontaktmaterialer er et eksempel på dette. Av miljøhensyn er det ønskelig å redusere bruken av plastemballasje, som ellers er gunstig med tanke på av matsvinn og smitte, og erstattes av «naturlige materialer» som bambus. For at bambus skal være egnet til formålet må det blandes med plast. Det har vært flere tilfeller der bambusprodukter har blitt trukket fra markedet pga. at innholdet av melamin har overskredet grenseverdiene.

- Tarmhelse: Problemstillinger og kunnskapshull knyttet til tarmhelse på bakgrunn av studier og oppmerksomhet fra forbrukerne rundt mykotoksiner og tilsetningsstoffer. Mattilsynet ønsker forslag på overordnede vurderinger, ikke enkeltstoffer.

Andreassen orienterte kort om følgende varslede bestillinger som kan ventes høsten 2020:

- Helserisiko knyttet til PFAS-eksponering og matkontaktmaterialer i lys av ny EFSA-vurdering.
- Oppfølging av tidligere bestilling på risikorangering av fremmedstoffer i mat – fokus på matvarer.
- Risikovurdering av nematoden *Phasmarhabditis californica* til bruk i plantevern.
- Smitterisiko ved bruk av slakterislam som råvare i produksjon av gjødsel.
- Oppdatering av VKMs slamrapport fra 2009 – miljøgifter (ikke tungmetaller) og mikroplast.

I tillegg til dette forbereder Mattilsynet et oppdrag på risikovurdering av asiatisk geithams. Dette er en vepseart som er naturlig hjemmehørende i Asia, men som nå er i rask spredning i Europa. Arten er en trussel mot kommersiell birøkt og kan også representere en potensiell risiko for biologisk mangfold. Oppdraget er til vurdering i Miljødirektoratet med hensyn på en mulig fellesbestilling.

Monica Andreassen viste også til at Mattilsynet og Miljødirektoratet er i gang med et nytt oppdrag til VKM etter påvisning av klassisk form av skrantesjuka hos en villreinbuk på Hardangervidda i begynnelsen av september.

Ellers orienterte Andreassen om at Mattilsynet har satt ned et eget VKM-team som skal arbeide med å øke bestillerkompetansen i Mattilsynet. Mattilsynet og sekretariatet i VKM vil også ha en gjennomgang og forenkling av rutineene i samhandlingsavtalen. Mattilsynet har også besluttet at de blir med som arrangør av fagdagen med tema én helse sammen med Miljødirektoratet og VKM. Dette blir et rent webinar som vil gå av stabelen første uka i februar neste år.

Miljødirektoratet

Janne Bohnhorst innledet med å vise til at Miljødirektoratets svar på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om vurderinger av pågående arbeid med nasjonale kunnskapssynteser på klima- og miljøområdet, og forslag til hvordan dette arbeidet kan organiseres framover nå er levert. Bohnhorst gjentok at hovedkomiteens uttalelse om uavhengige kunnskapssynteser har vært til stor nytte for direktoratet i dette arbeidet, og vil komme tilbake med en nærmere orientering om innholdet i innstillingen på neste møte. Miljødirektoratet orienterte om at KLD arbeider med en ny strategi på kunnskapsområdet.

Ivar Baste orienterte om to vitenskapelige synteseinitiativ som er tatt i regi av FN den seinere tid. UNEP, FNs miljøprogram startet i vår et arbeid med å utarbeide en global miljøsyntese – Global Assessments Synthesis Report: Landmark UNEP Report Lighting the Path to a Sustainable Future. Målet med dette arbeidet er å syntetisere de seneste globale rapportene fra blant annet FNs klimapanel (IPCC), Det internasjonale naturpanelet (IPBES), GEO og Det internasjonale ressurspanelet (IPR). Rapporten analyserer sammenhengene i den globale miljøkrisen som har utviklet seg de siste 50 årene, og konkretiserer hvilke samfunnsendringer/systemendringer som er nødvendige for å snu krisen og skape en bærekraftig framtid.

Syntesen utarbeides av ei forfattergruppe på 20 forskere, som representerer ulike utredninger, fagfelt, miljøer og regioner i verden. Gruppen ledelse av Ivar Baste fra Miljødirektoratet (tidligere byråmedlem i IPBES og utredningssjef i UNEP). I tillegg til forfattergruppen er det etablert en rådgivende gruppe med 30 eksperter som har vært involvert i tidligere synteser. Gruppen ledes av professor Sir Bob Watson, tidligere leder av IPCC og IPBES. Syntesen skal etter planen ferdigstilles i år, og publiseres i begynnelsen av 2021. Tanken er at rapporten skal bidra til arbeidet under FN's miljøforsamling om markeringen i 2022 av 50-årsjubileet for Stockholmskonferansen om det menneskelige miljø i 1972, og til partsmøtene under klimakonvensjonen og konvensjonen om biologisk mangfold i 2021.

UNEA, FNs miljøforsamling etablerte i 2019 en mellomstatlig styringsgruppe bestående av representanter fra 37 land for å utarbeide opsjoner og anbefalinger for innretningen på UNEPs flaggskipsrapport "The Global Environment Outlook (GEO)". UNEP har produsert seks rapporter siden 1997, de tre siste har fulgt en mellomstatlig vitenskapelig utredningsprosess. Gruppen har utarbeidet analyser over GEOs rolle i samspillet mellom forskning og forvaltning (science-policy interface) og konsulterer nå land, interessegrupper og utredningseksperter om design-elementene for den framtidige GEO-prosessen. Gruppen skal legge fram en rapport med opsjoner og anbefalinger i løpet av høsten slik at den kan behandles på det femte møtet i FNs miljøforsamling i februar 2021.

Under diskusjonen etter innledningene ble det framhevet at det kan være interessant for norske forskere å knytte seg opp mot internasjonalt kunnskapssyntesearbeid, eksempelvis via Naturpanelet og GEO-prosessen, og se dette i sammenheng med nasjonale utredninger. Deltagelse i internasjonale synteseorganer vil være viktig med tanke på oppbygging av kunnskapsgrunnlaget og gjensidig kunnskapsutveksling. Tilsvarende har en hatt på matsiden gjennom samarbeidet med EFSA siden etableringen av VKM i 2004.

Vedtak: Hovedkomiteen takket Mattilsynet og Miljødirektoratet for interessante presentasjoner og tar orienteringene til etterretning.

7. Strategi for VKM 2020-2024

Cecilie Rolstad Denby orienterte hovedkomiteen om prosessen som har vært med strategiutkastet siden siste møte og tankene bak for utformingen av dokumentet. Prosjektgruppen og ledergruppen har jobbet videre med formuleringene av de fem strategiske satsingsområdene og utarbeidet ulike «støttetekster». Selve strategiteksten er forsøkt holdt kort og konsis uten faglige prioriteringer, mens støttetekstene er ment å reflektere sentrale strømninger i samfunnet og VKMs rolle i forvaltningen. Tekstene er satt inn i en visuell ramme som skal understøtte disse.

Utkastet til strategi har vært på en bred høringsrunde hos berørte parter, dvs. VKMs fire styringsdepartementer, oppdragsgivere, kunnskapsinstitusjoner, VKMs medlemmer, relevante fagforeninger mfl. VKM har mottatt totalt fem høringssvar innen fristen 14. september. Etter at endelig strategi er vedtatt skal det utarbeides en strategisk virksomhetsplan som skal revideres årlig. Utkastet til virksomhetsplan vil bli lagt fram for hovedkomiteen for innspill.

Under diskusjonen etter Denbys innledning tok flere til ordet for at målgruppene for strategien må tydeliggjøres bedre. Er det medlemmer, kunnskapsinstitusjoner, oppdragsgivere, samfunnet der ute som vi ønsker å kommunisere med? Dette vil naturlig nok ha stor betydning for hvordan det argumenteres. Bommer en på målgruppene blir det enten for vagt eller for opplagt. Det er helt sentralt å inkludere medlemmenes arbeidsgivere, de som bestiller kunnskap fra VKM, og andre viktige samfunnsaktører.

VKMs rolle i mat- og miljøforvaltningen må tydeliggjøres i større grad. Organisasjonen er generelt lite kjent i samfunnet og det er viktig å løfte fram VKMs kjerneverdier, de viktigste elementene i hvordan vi er organisert og hvordan vi jobber. Dette må gjøres på en slik måte at alle kjenner seg igjen.

Viktigheten av å løfte blikket og vise kompleksiteten i utfordringene vi står ovenfor ble understreket fra flere av medlemmene. Støttetekstene kan med fordel spisses og strategien bør i større grad reflektere hvordan matsystemet er selve navet i bærekraftsmålene.

Med hensyn til det strategiske satsingsområdet "Økt forskning innen relevante fagfelt" ble det påpekt at en pådriverrolle for økt forskning og tilgang til relevante datagrunnlag kan være svært utfordrende mht. VKMs rolle og samfunnsoppdrag. Tilsvarende ble det stilt spørsmål ved VKM som samfunnsdebattant.

Når det gjelder dokumentets visuelle profil er det viktig at sammensetningen av bilder er representativt for bredden i VKMs mandat.

Vedtak: Utkast til strategi med forklarende presentasjon sendes på ny høring i faggruppene med frist 26. oktober. Revidert strategi legges fram for hovedkomiteen 27. november.

8. Nytt fra sekretariatet

Oversikt over publiseringer siden siste møtet

- *Giardia* og *Cryptosporidium* i norsk drikkevann (19.6)
- Risk assessment of six commercial mycorrhizal products (25.6)
- Antimicrobial resistance (AMR) from an environmental perspective (18.9)

Planlagte publiseringer høsten 2020

- Assessment of the impact of wastewater and sewage sludge treatment methods on antimicrobial resistance (1.10)
- Risk assessment of D-Ribose (revised) (6.10)
- Helse- og miljørisiko ved bruk av rovmidden *Amblydromalus limonicus* (15.11)
- Helse- og miljørisiko ved bruk av rovbillen *Atheta coriaria* (15.11)
- Overflatevann og avrenning: relevans av scenarier (30.11)
- Miljøeffekter av stoffer i solkrem (8.12)
- Handel med papegøyer - risiko for bestanden (10.12)
- Risikokategorisering av planteskadegjørere (15.12)

Eksterne møter

Direktør Cecilie Rolstad Denby orienterte fra møter med Mattilsynets ledelse 28. august og det årlige kontaktmøtet med Miljødirektoratet 15. september. Hovedtema på disse møtene var tilrettelegging for økt samhandling mellom partene, fellesoppdrag, langsiktig oppdragsportefølje, digitalisering og utdanningsinstruksens relevans for VKM.

VKM og EFSA

Som det ble orientert om på forrige møte i hovedkomiteen har VKM fått utvidete kontaktpunktoppgaver i forbindelse med innføringen av EUs åpenhetsforordning. Forordningen er EU-reglementet for implementering av endringene i bl.a. den europeiske matforordningen som ble vedtatt av EU-parlamentet i fjor høst. Forordningens fokuserer på åpenhet, vitenskapelig verdi, risikokommunikasjon og styring. Operasjonaliseringen skjer gjennom pilarene bærekraft i risikovurderingssystemet og styring av EFSA, kvalitet og relabilitet når det gjelder vitenskapelige studier, åpenhet rundt EUs risikovurderinger og bedre risikokommunikasjon. Sekretariatet er i tett dialog med HOD vedrørende implementering av åpenhetsforordningen i lys av utvidete oppgaver for kompetente europeiske organisasjoner (artikkel 36-nettverket). Det er også et arbeid på gang med å inkludere flere norske kunnskapsinstitusjoner i dette nettverket.

Ellers er VKM i gang med å etablere et langsiktig samarbeid med EFSA innenfor miljørisikovurderinger.

Annet

Rolstad Denby orienterte komiteen om at det er satt i gang en organisasjonsutviklingsprosess i VKM under ledelse av rådgivingselskapet Rambøll. Intensjonen med dette arbeidet er å finne fram til en hensiktsmessig organisering av sekretariatet og som bidrar til en best mulig tilrettelegging for oppdragsgivere og komiteen.

Som en oppfølging av agendapunktet om organisering av VKMs arbeid med GMO-legemidler på forrige møtet i hovedkomiteen, har sekretariatet drøftet mulighetene med Helse- og omsorgsdepartementet for etablering av en egen faggruppe for disse oppdragene. Saken er nå til avklaring internt i departementet.

Sekretariatet er i dialog med HOD, Helsedirektoratet og Mattilsynet om en eventuell tildeling av selvstendig bestillermyndighet i Helsedirektoratet ovenfor VKM, og om hvilke muligheter og behov som vil følge en slik formalisering. Saken har blitt aktualisert i forbindelse med den nylig publiserte nytte- og risikovurderingen av jod som Helsedirektoratet bestilte via Mattilsynet, og med Helsedirektoratets behov for en ny nytte- og risikovurdering av å bytte ut natriumklorid med kaliumbaserte salterstattere. En slik ny vurdering er et høyt prioritert behov hos Helsedirektoratet, og ikke prioritert hos Mattilsynet som er VKMs oppdragsgiver.

Vedtak: Hovedkomiteen tar orienteringen til etterretning.

9. Eventuelt

Korona og mattrygghet

Taran Skjerdal, leder av faggruppen for hygiene og smittestoffer, refererte til pågående diskusjoner rundt matvarer som en mulig kilde til eller smittevei for SARS-CoV-2-viruset, og ønsket å høre komiteens syn på om det er grunnlag for en egeninitiert vurdering fra VKMs side. EFSA konkluderte i mars med at tilgjengelig vitenskapelige kunnskap ikke gir holdepunkter for at mat spiller en rolle i spredning av viruset. På bakgrunn av dette er heller ikke EFSA med i håndteringen av pandemien internasjonalt. Tysklands risikovurderingsmyndighet, Bundesinstitut für Risikobewertung, BfR legger til grunn at dråpesmitte er den viktigste smitteveien for viruset og konkluderte 29. juni med at det ikke er grunnlag for å anta at inntak av forurenset mat kan føre til infeksjon i fordøyelseskanalen hos mennesker.

Faggruppen mener at det er lite trolig at en ny gjennomgang av litteraturen fra VKMs side vil avdekke nye aspekter ved mat som smittekilde for SARS-CoV-2-viruset. Hovedkomiteen støttet denne vurderingen, og viser til at både BfR og EFSA vurderer situasjonen fortløpende

og vil rapportere eventuelle nye funn. VKM kan imidlertid ha en viktig rolle i å dele kunnskap og hindre desinformasjon i befolkningen. VKM har tidligere omtalt rapportene fra EFSA, BfR og Den franske risikovurderingsmyndighet, ANSES, på sine nettsider. Det er også opprettet en egen informasjonsside på vkm.no med lenker til Mattilsynet, Folkehelseinstituttet, EU-kommisjonen og de nevnte risikovurderingsorganer.

Vedtak: Hovedkomiteen støtter at sekretariatet vil vurdere å oppdatere informasjonssiden om SARS-CoV-2-viruset og legge denne mer synlig på vkm.no.

10. Evaluering av møtet

Flere av møtedeltagerne kommenterte at digitale møter er en effektiv og god måte å arbeide på, og er en arbeidsform som må videreføres når tidene normaliseres. I tillegg til ordinære møter på digitale plattformer, bør det legges opp til en eller to fysiske samlinger for komiteen i året med et utvidet faglig program. Dette vil spare både tid og kostnader, og vil også være et bidrag til reduksjon av VKMs klimafotavtrykk.

11. Nye møtedatoer 2020-2021

2020: 27. november

2021: 10. mars
26. og 27. mai
30. september
1. desember